

Khung pháp lý cơ bản cho hoạt động thương mại điện tử

Thương mại điện tử (TMĐT) đã và đang trở thành một xu thế trong bối cảnh hội nhập kinh tế toàn cầu. Tốc độ tăng của lượng người sử dụng Internet đã góp phần đưa TMĐT trở thành công cụ để doanh nghiệp quảng bá hình ảnh, nâng cao sức cạnh tranh một cách hiệu quả. Các hình thức thanh toán thông qua TMĐT ngày càng cải thiện, nhanh chóng và dễ dàng. Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy các hoạt động TMĐT ngày càng đa dạng về hình thức và phức tạp về tính chất đòi hỏi có khung pháp lý quản lý phù hợp với loại hình này.

* Nghị định về TMĐT

Sự phát triển của công nghệ thông tin, Internet... góp phần thúc đẩy TMĐT phát triển rất nhanh, cần thiết phải có sự điều chỉnh pháp luật phù hợp.

Đó là Nghị định số 52/2013/NĐ-CP (NĐ 52) do Thủ tướng Chính phủ ký ban hành vào ngày 16-5-2013 và có hiệu lực thi hành từ ngày 1-7-2013. NĐ 52 quy định về việc phát triển, ứng dụng và quản lý hoạt động TMĐT áp dụng đối với các thương nhân, tổ chức, cá nhân tham gia hoạt động TMĐT trên lãnh thổ Việt Nam. Các hành vi bị cấm trong hoạt động TMĐT bao gồm: Vi phạm về hoạt động kinh doanh TMĐT; vi phạm về thông tin trên website TMĐT; vi phạm về giao dịch trên website TMĐT; các vi phạm khác như: đánh cắp, sử dụng, tiết lộ, chuyển nhượng, bán các thông tin liên quan đến bí mật kinh doanh của thương nhân, tổ

chức, cá nhân khác hoặc thông tin cá nhân của người tiêu dùng trong TMĐT khi chưa được sự đồng ý của các bên liên quan, trù trừ trường hợp pháp luật có quy định khác. Giả mạo hoặc sao chép giao diện website TMĐT của thương nhân, tổ chức, cá nhân khác để kiếm lợi hoặc để gây nhầm lẫn, gây mất lòng tin của khách hàng đối với thương nhân, tổ chức, cá nhân đó.

Nghị định quy định các hình thức tổ chức hoạt động TMĐT như sau: Website TMĐT bán hàng là website TMĐT do các thương nhân, tổ chức, cá nhân tự thiết lập để phục vụ hoạt động xúc tiến thương mại, bán hàng hóa hoặc cung ứng dịch vụ của mình. Website cung cấp dịch vụ TMĐT là website TMĐT do thương nhân, tổ chức thiết lập để cung cấp môi trường cho các thương nhân, tổ chức, cá nhân khác tiến hành hoạt động thương mại. Website cung cấp dịch vụ TMĐT bao gồm: Sàn giao dịch TMĐT; Website đấu giá trực tuyến; Website khuyến mại trực tuyến và các loại website khác do Bộ Công Thương quy định. TMĐT hoạt động theo các nguyên tắc: Tự do, tự nguyện thỏa thuận trong giao dịch TMĐT (các chủ thể tham gia hoạt động TMĐT có quyền tự do thỏa thuận không trái với quy định của pháp luật để xác lập quyền và nghĩa vụ của từng bên trong giao dịch. Thỏa thuận này là căn cứ để giải quyết các tranh chấp phát sinh trong quá trình giao dịch). Xác định phạm vi hoạt động kinh doanh trong TMĐT (Nếu thương nhân, tổ chức, cá nhân tiến hành hoạt động bán hàng hóa, cung ứng dịch vụ và xúc tiến thương mại trên website TMĐT không nêu cụ thể giới hạn địa lý của những hoạt động này, thì các hoạt động kinh doanh đó được coi là tiến hành trên phạm vi cả nước). Xác định nghĩa vụ về bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trong hoạt động TMĐT (Người sở hữu website TMĐT bán hàng và người bán trên website cung cấp dịch vụ TMĐT phải tuân thủ các quy định của Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng khi cung cấp hàng hóa, dịch vụ cho khách hàng; Khách hàng trên website cung cấp dịch vụ TMĐT là người tiêu dùng dịch vụ TMĐT và là người tiêu dùng hàng hóa, dịch vụ do người bán trên website này cung cấp...).

*** Cần có quy định về đăng ký, quản lý website TMĐT**

Ngày 20 - 6 - 2013, Bộ Công Thương ban hành Thông tư số 12/2013/TT-BCT quy định thủ tục thông báo, đăng ký và công bố thông tin liên quan đến website TMĐT- gọi tắt là Thông tư 12. Thông tư này quy định cụ thể về trình tự, thủ tục thông báo, đăng ký website TMĐT, đăng ký hoạt động đánh giá tín nhiệm website TMĐT và công bố thông tin trên Cổng thông tin Quản lý hoạt động TMĐT; áp dụng đối với các thương nhân, tổ chức, cá nhân tham gia hoạt động TMĐT trên lãnh thổ Việt Nam. Theo đó, đối tượng đăng ký là thương nhân hoặc tổ chức hoạt động trong lĩnh vực xúc tiến thương mại hoặc hỗ trợ doanh nghiệp, có website TMĐT trên đó cung cấp ít nhất một trong các dịch vụ sau: sàn giao dịch TMĐT, khuyến mại trực tuyến, đấu giá trực tuyến. Việc tiếp nhận, xử lý hồ sơ đăng ký website cung cấp dịch vụ TMĐT được Bộ Công Thương thực hiện trực tuyến qua Cổng thông tin Quản lý hoạt động TMĐT tại địa chỉ www.online.gov.vn... Thông tư 12 có hiệu lực thi hành kể từ ngày 1 - 7- 2013.

Ngày 15-11-2013, Chính phủ ban hành Nghị định 185/2013/NĐ-CP quy định về việc xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực thương mại. Trong đó, có 5 Điều liên quan đến việc xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực TMĐT. Cụ thể: Điều 81 (Hành vi vi phạm về thiết lập website TMĐT); Điều 82 (Hành vi vi phạm về thông tin và giao dịch trên website TMĐT); Điều 83 (Hành vi vi phạm về cung cấp dịch vụ TMĐT); Điều 84 (Hành vi vi phạm về bảo vệ thông tin cá nhân trong hoạt động TMĐT) và Điều 85 (Hành vi vi phạm về hoạt động đánh giá, giám sát và chứng thực trong TMĐT). Tùy từng mức độ, các hành vi vi phạm được quy định cụ thể. Ví dụ: Các hành vi như: Cung cấp thông tin không đầy đủ hoặc sai lệch khi thông báo với cơ quan quản lý nhà nước có thẩm quyền về việc thiết lập website TMĐT bán hàng; không hiển thị cho người tiêu dùng chính sách bảo vệ thông tin cá nhân trước hoặc tại thời điểm thu thập thông tin,... sẽ bị phạt từ 5 – 10 triệu đồng; Các hành vi như: Lừa đảo khách hàng trên website TMĐT, lợi dụng danh nghĩa hoạt động kinh doanh TMĐT để huy động vốn trái phép từ các thương nhân, tổ chức, cá nhân khác, lợi dụng TMĐT để kinh doanh hàng giả, hàng hóa, dịch vụ xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ hoặc hàng hóa, dịch vụ cấm kinh doanh, lợi dụng hoạt động đánh giá, giám sát và chứng thực trong TMĐT để thu lợi bất chính,... bị mức phạt cao nhất, từ 40 – 50 triệu đồng.

Tuy nhiên, theo Cục TMĐT và Công nghệ thông tin, thực tế TMĐT tại Việt Nam đang có tốc độ phát triển rất nhanh, xuất hiện nhiều hình thức bán hàng qua mạng khác nhau, cần thiết phải có sự điều chỉnh pháp luật cho phù hợp với thực tiễn. Vì vậy, Cục TMĐT và Công nghệ thông tin đã được Bộ Công Thương giao chủ trì xây dựng Thông tư mới thay thế Thông tư 12. Ngoài quy định về quy trình thông báo, đăng ký và công bố thông tin liên quan đến website TMĐT, Dự thảo Thông tư mới có thêm các quy định liên quan đến hoạt động kinh doanh hàng hóa, dịch vụ kinh doanh có điều kiện trên các website TMĐT; hoạt động kinh doanh trên mạng xã hội và trên một số website TMĐT chuyên ngành. Trong đó, đáng chú ý là một số điểm mới, như: Các mạng xã hội (MXH) có một trong những chức năng quy định tại khoản 2 Điều 35 Nghị định số 52/2013/NĐ-CP (cụ thể: MXH cho phép người tham gia được mở các gian hàng trên đó để trưng bày, giới thiệu hàng hóa hoặc dịch vụ; MXH cho phép người tham gia được lập các website nhánh để trưng bày, giới thiệu hàng hóa, dịch vụ;... Thương nhân, tổ chức thiết lập mạng xã hội có các chức năng quy định như trên phải thực hiện các trách nhiệm của thương nhân, tổ chức cung cấp dịch vụ sàn giao dịch TMĐT theo quy định của pháp luật...

Ngoài ra, trong Dự thảo Thông tư mới quy định về hoạt động kinh doanh hàng hóa, dịch vụ hạn chế kinh doanh hoặc kinh doanh có điều kiện trên website TMĐT. Cụ thể: Thương nhân, tổ chức, cá nhân không được sử dụng website TMĐT để bán các hàng hóa, dịch vụ thuộc danh mục hàng hóa, dịch vụ hạn chế kinh doanh theo quy

định của pháp luật. Cá nhân không được thiết lập website để bán hàng hóa, dịch vụ thuộc danh mục hàng hóa, kinh doanh có điều kiện. Chủ sàn giao dịch TMĐT có trách nhiệm ngăn chặn và loại bỏ khỏi website của mình những thông tin bán hàng hóa, dịch vụ thuộc danh mục hàng hóa, dịch vụ cấm kinh doanh hoặc hạn chế kinh doanh theo quy định của pháp luật; loại bỏ những thông tin bán hàng giả, hàng nhái, hàng nhập lậu, hàng vi phạm quyền sở hữu trí tuệ và các hàng hóa, dịch vụ vi phạm pháp luật. Hoặc yêu cầu người bán phải cung cấp giấy chứng nhận đủ điều kiện kinh doanh đối với các loại hàng hóa dịch vụ đó trên website của mình... Dự thảo Thông tư bổ sung quy định mỗi năm một lần kể từ thời điểm được xác nhận thông báo, thương nhân, tổ chức, cá nhân có nghĩa vụ cập nhật thông tin thông báo bằng cách truy cập vào tài khoản trên Cổng thông tin Quản lý hoạt động TMĐT (<http://online.gov.vn>) và khai báo thông tin theo mẫu. Theo ông Trần Hữu Linh, Cục trưởng Cục Thương mại điện tử và Công nghệ thông tin, Bộ Công Thương Thông tư mới thay thế Thông tư 12 dự kiến tháng 11 sẽ ban hành.

Bài, ảnh: T.Đạt